

AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

IDEJNO KONCIPIRANJE, PLANIRANJE I REALIZIRANJE VLASTITOG
UMJETNIČKOG PROJEKTA KAO DIPLOMSKOG RADA

Nastavni materijal za kolegij: Grafika_D
Diplomski sveučilišni studij Grafika

AUTORICA: izv. prof. mr. art. Tanja Dabo

Ovaj nastavni tekst pozitivno je ocijenjen (URBR 15-17-6, Klasa 602-01/17-01/01) od strane Povjerenstva za vrednovanje i ocjenjivanje nastavnog teksta, u sastavu red.prof.Robert Šimrak, red.prof.Ines Krasić, izv.prof.Svjetlan Junaković, i kao takav postaje nastavni materijal te se objavljuje na mrežnim stranicama Akademije za potrebe nastave.

Zagreb, veljača 2017.

SADRŽAJ:

0. OPĆI PREGLED PROGRAMA POVEZAN SA SILABUSOM

1. UVOD

2. UMJETNIČKO ISTRAŽIVANJE

3. RAZVOJ KRITIČKOG PROMIŠLJANJA

4. UMJETNIČKI RAD – INDIVIDUALNI ČIN

5. DUALIZAM: IDEJA I (MATERIJALNA) IZVEDBA DJELA

6. PROCES NASTANKA DJELA: TEMA, KONCEPT (IDEJA), PLANIRANJE, IZVEDBA

7. ODABIR MEDIJA, TEHNIKE I TEHNOLOGIJE ZA IZVEDBU DJELA

8. VERBALNA PREZENTACIJA IDEJE/KONCEPTA DJELA

9. IZVEDBA DIPLOMSKOG RADA

10. ZAVRŠNA ANALIZA CJELOKUPNOG PROCESA REALIZACIJE DJELA

11. PISANJE TEKSTUALNOG DIJELA DIPLOMSKOG RADA

12. IZRADA GODIŠNJEG PORTFOLIJA (dokumentacija o radu)

13. POJMOVNIK OBLIKA PISANE PREZENTACIJE UMJETNIČKOG RADA (Sinopsis, Izjava umjetnika, Tehnički opis rada, Idejni opis rada itd.)

14. U FORMALNOM SVIJETU – KAKO POSTATI UMJETNIK/ICA?

15. ZAVRŠNA/DIPLOMSKA IZLOŽBA I DIPLOMSKI ISPIT

0. OPĆI PREGLED PROGRAMA POVEZAN SA SILABUSOM

Nositeljica predmeta: izv. prof. mr. art. Tanja Dabo

Studijski program: Diplomski, Godina studija: 1.

Naziv predmeta: Grafika_D

Bodovna vrijednost (ECTS): 15+30=45

Suradnici: str. sur. Igor Konjušak, str. sur. Pero Mrnarević

Način izvođenja nastave: Mentorstvo, I. sem.: 15+0+0+0, II. sem.: 20+0+0+0

Očekivani broj studenata na predmetu: 3

Raspodjela ECTS-a/praćenje rada studenata: Pohađanje nastave: 4, Eksperimentalni rad: 3, Istraživanje: 8, Projekt: 10, Praktični rad: 10, Prezentacija rada: 10

Obaveze studenata i uvjeti izlaska na ispit: Redovno pohađanje nastave. Aktivan odnos prema radu. Samostalan rad u klasi, grafičkim radionicama i na terenu. Istraživanje i eksperimentiranje u mediju, ideji, konceptu i mogućnostima izvedbe rada. Izvedba diplomskog rada. Javna prezentacija diplomskog rada na izložbi.

Oblik rada: mentorski, individualni i u malim grupama; oblik nastave: projektna

Mjesto izvođenja nastave: atelje/klasa, grafičke radionice

Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu: Tijekom godine prati se produktivnost i kvaliteta rada studenata, istraživanje i eksperimentiranje u konceptu rada, te prisutnost na nastavi, uz vođenje evidencije. Brojčane ocjene 1-5.

ISHODI UČENJA:

Na razini programa:

1. sposobni su idejno koncipirati, planirati i realizirati vlastite umjetničke projekte
2. sposobni su kao suradnici planirati, organizirati i izvoditi projekte u području umjetničke grafike
3. sposobni su aplicirati na natječaje i projekte vezane uz struku
4. u stanju su organizirati, realizirati i likovno prezentirati vlastiti stvaralački rad
5. u stanju su prepoznavati likovno vrijedne sadržaje u predmetnom svijetu
6. sposobni su u vlastitom umjetničkom radu koristiti postupke analize i sinteze
7. sposobni su kritički sagledati vlastiti i tuđi likovni rad
8. sposobni su verbalno prezentirati svoj rad, ideje i projekte
9. razvili su temeljna znanja i vještine za prepoznavanje i korištenje stručnog sadržaja nužnog za daljnje usavršavanje

Na razini predmeta:

1. studenti mogu samostalno odabrati grafički ili drugi medij za svoj umjetnički rad
2. studenti mogu izraziti svoj koncept kroz izjavu umjetnika i druge formalne oblike opisa umjetnikovog rada
3. studenti mogu surađivati sa stručnjacima u svojoj i drugim strukama na realizaciji vlastitog umjetničkog rada
4. studenti mogu eksperimentirati i istraživati u mediju grafike i drugim umjetničkim medijima

Obavezna i dopunska literatura: Knjige iz suvremene umjetnosti prema afinitetima studenata i prema individualnom umjetničkom istraživanju.

1. UVOD

Predmet Grafika_D glavni je umjetnički predmet na diplomskom studiju, te svojim programom, opsegom i strukturom nastave studentima omogućava, ali i podrazumijeva, realizaciju diplomskog rada.

Diplomski rad je najkompleksnije djelo koje studenti na prvoj i drugoj razini studija trebaju realizirati, i to kroz izvedbu praktičnog dijela i kroz pisani dio u kojem elaboriraju svoju ideju, motivaciju, uzore, te brane svoje umjetničke stavove i zamisli.

Jedan od najvažnijih zadataka na razini diplomskog studijskog programa Grafika, a time i predmeta Grafika_D je idejno koncipiranje, planiranje i realiziranje vlastitog umjetničkog projekta.

Kroz predmet Grafika_D studenti stječu najveći dio očekivanih ishoda učenja na razini studijskog programa, te se podrazumijeva da po završetku ovog predmeta steknu mnogobrojna znanja, vještine i sposobnosti, odnosno kompetencije. Neke od tih kompetencija čine se imanentne umjetnicima/ama, no potrebni su mnogobrojni procesi učenja kroz koje će studenti steći iskustvo za budući samostalan rad, za stvaranje novih umjetničkih ideja bez mentorskog vodstva, za koncipiranje radova, za kritičko i analitičko promišljanje svog rada ne samo u kontekstu vlastite umjetničke produkcije već i umjetnosti uopće, za planiranje izvedbe radova i odabira medija, za suradnju s drugim stručnjacima u realizaciji vlastitog rada, te na kraju, za izgradnju vlastitog umjetničkog puta i egzistencije kao umjetnice/ika. Jedan dio tih kompetencija vezane su uz grafiku i umjetnost, i predstavljaju specifične kompetencije, dok drugi dio predstavljaju generičke kompetencije, opće kompetencije koje su od velike važnosti za daljnji rad i život, poput razvoja kreativnosti, sposobnost stvaranja novih ideja, istraživačkih vještina, sposobnosti analize i sinteze, sposobnosti samostalnog rada, etičnosti, brige za kvalitetu i slično.

Sve te kompetencije stječu se tijekom cjelogodišnje nastave, budući da se nastava izvodi kroz mentorski oblik rada, kroz grupne i individualne konzultacije, te se kroz diskusije studenti potiču na samostalan rad i usmjeravaju ka razvijanju vlastite kreativnosti u najvećoj mogućoj mjeri. Od studenata se također očekuje da promišljaju konceptualno, a nastava je koncipirana projektno i problemski.

Primarni medij u kojem se na ovom predmetu promišlja i radi je grafika, s ekstenzijom prema drugim medijima, kao što su grafička instalacija, umjetnička knjiga, fotografija i sl., budući da je medij u kojem se izražavamo, u konačnici, samo alat koji nam pomaže na najadekvatniji način iskazati ideju i koncept našeg rada. Grafika, sa svojim zadatostima, prednostima i ograničenjima, za pojedine koncepte može biti jedini i najbolji izbor, dok pojedine koncepte nema smisla realizirati u tehnici koja pruža multiplikativnost ako za njom nema potrebe.

Uvodna napomena:

U ovom nastavnom tekstu za potrebe ilustracije određenih procesa navedeni su primjeri izmišljenih radova, izmišljenih naziva. Primjeri nipošto ne predstavljaju uzor niti jedini način pristupa likovnom problemu, već su navedeni samo kao jedan mogući orijentir u zadanim situacijama.

Objašnjenja pojmova koji se koriste u tekstu proizlaze iz iskustvenog i ne predstavljaju definiciju, pogotovo ne jedinu, pojmova na koje se odnose.

Zadaci navedeni uz pojedine teme općenitog su karaktera, a u praksi se prilagođavaju interesima i temama koje student/ica sama odabere.

2. UMJETNIČKO ISTRAŽIVANJE

Pojam umjetničko istraživanje danas je još uvijek nedovoljno prisutan, jasan i shvatljiv, premda je već dugo u upotrebi, doduše, sporadično. Sâmo umjetničko istraživanje kao postupak puno je, zapravo, prisutnije, nego njegovo determiniranje.

Budući da se prvo nameće analogija s pojmom znanstvenog istraživanja, valja ga prvo i razmotriti u toj komparaciji. Premda je cilj umjetničkog i znanstvenog istraživanja, *nova spoznaja*, isti, metode su ponešto drugačije. Dok se u znanosti do novih spoznaja dolazi znanstvenim istraživanjem koje se provodi kroz unaprijed poznate postupke i metode, od početnog opažanja, potom istraživanja problema uz obaveznu provjeru rezultata i, na kraju, stvaranja znanstvene teorije, umjetničko istraživanje također polazi od opažanja, no metodologija umjetničkog istraživanja nije zadana već ju umjetnik/ica istraživač/ica sam/a postavlja, a rezultat se provjerava javnim izlaganjem umjetničkog djela tj. rezultata istraživanja. U svom umjetničkom istraživanju, dakle, umjetnik/ica ima znatno veću slobodu jer rezultat njegovog/njenog rada ne treba biti točan ili provjerljiv (o čemu je riječ i u poglavlju Proces nastanka djela). Umjetnost nije podčinjena diktatu objektivnosti, naprotiv od nje se očekuje subjektivnost. Ipak, valja naglasiti kako je moć opažanja, analitičnost, usredotočenost, kreativnost jednako potrebna i u znanstvenom i u umjetničkom istraživanju, stoga su po tome ona srodna.

Istraživanje je sustavno kreativno djelovanje s ciljem povećanja znanja i stvaranja novih vrijednosti, a umjetničko istraživanje to svakako je.

Umjetničko istraživanje u obrazovnom procesu podrazumijeva studentovo/ičino aktivno osmišljavanje i sudjelovanje u procesu nastanka djela od ideje do izvedbe, prolazeći pri tom razne faze stjecanja novih znanja, vještina i sposobnosti, od opažanja, postavljanja teme, koncipiranja djela, istraživanja u teoriji i povijesti umjetnosti, istraživanja postupaka i materijala, izvedbe djela i njegove prezentacije. Mentorova/ičina uloga u tome je da studenta/icu u tom procesu usmjerava, pri čemu se podrazumijeva da je temelj umjetničkog istraživanja u obrazovnom procesu projektna nastava i stjecanje stvarnog iskustva kroz rad u stvarnim uvjetima, nasuprot zastarjelom pristupu poučavanju u umjetnosti gdje je naglasak bio na svladavanju umjetničkih vještina i tehnika. Taj je problem posebno uočljiv u području grafike koja nerijetko postaje *ciljem*, a ne sredstvom, zbog čega se grafika i dalje nepravedno smatra starinskim sredstvom umjetničkog izražavanja, a sredstvo, dakako, ne može samo po sebi biti starinsko, nego starinski može biti pristup umjetničkom promišljanju.

Suvremena obrazovna nastojanja ipak grafiku tretiraju kao sredstvo, i time joj čine veliku uslugu. Grafika tako postaje jedan od alata, medij ravnopravan s ostalim medijima, koji bez obzira na njihovu dugotrajnu povijest nemaju epitet starinskog i zastarjelog već su osnovna sredstva izražavanja suvremenih ideja i koncepata.

Upravo stoga potrebno je poticati razvoj umjetničkih istraživanja u grafici.

Zadaci za studente/ice:

- Osmisliti 3-5 umjetničkih istraživanja u području grafike, prema individualnim interesima.
- Opisati ih, od početnog opažanja preko osmišljavanja koncepata i procesa istraživanja, do toga kakva bi bila izvedba djela.
- Prezentacija osmišljenih koncepata.
- Analiza, grupna diskusija.
- Zapisati sve komentare, nastojati ih primijeniti na koncepte uz dodatno istraživanje.

3. RAZVOJ KRITIČKOG PROMIŠLJANJA

Na samom početku promišljanja o vlastitom umjetničkom stvaralaštvu, prije nego donesemo bilo koju umjetničku odluku i započnemo svoje umjetničko istraživanje, važno je truditi se razvijati vlastiti stav prema umjetnosti, svojoj i tuđoj, prema društvu koje nas okružuje, prema pojavama u svijetu oko nas. Što je naše iskustvo bogatije, time smo kompetentniji za komparativne procjene i donošenje vlastitih ocjena.

Da bismo kritički promišljali trebamo biti *prisutni* i osjetljivi na događaje oko nas. Umjetnost nije izdvojeni entitet koji može egzistirati izvan konteksta društva u kojem nastaje. Promišljanje o okolnostima u kojima živimo i o našem položaju unutar tih okolnosti dat će nam pregršt tema o kojima možemo promišljati u kontekstu vlastitog stvaralaštva, gledano već samo iz osobne pozicije. Društvene okolnosti utječu na naš životni standard, utječu na izbor ali i kvalitetu našeg studija, a na kraju utječu i na mogućnosti izvedbe našeg umjetničkog djela.

U širem kontekstu trebamo razmotriti i ulogu umjetnosti u suvremenom društvu. Osviješteni kritički stav spram društvenih pojava otvorit će nam mnoge teme u kojima umjetnost može biti angažirana, bilo kao nositeljica društvenih promjena, bilo kao glasna komentatorica i kritičarka društvenih devijacija.

Kada razvijemo kritičku svijest, naposljetku, puno je lakše sagledati i vlastito umjetničko djelovanje. To podrazumijeva da prema vlastitoj umjetnosti nismo autistični ili popustljivi, da ne smatramo kako je već samim time što smo nešto napravili – to i dobro, i da stalno preispitujemo svoje ideje, koncepte i realizaciju, napose tijekom obrazovnog procesa.

Uloga mentorice/a vrlo je važna u razvijanju kritičkog promišljanja u obrazovnom procesu. Mentor/ica je netko tko je involviran i ima subjektivni pogled, ali je i dovoljno odmaknut da može postići i objektivan pogled na stvaralaštvo studenta/ice. Stoga je vrlo važno da su suradnici u ovom procesu, mentor/ica i student/ica, otvoreni i senzibilni za dijalog, argumentiranje i kritiku.

Zadaci za studente/ice:

- Za svoja osmišljena umjetnička istraživanja napisati kritičke prikaze: sagledati dobre strane i moguće probleme pri realizaciji koncepata.
- Napisati kritički prikaz jednog suvremenog umjetničkog djela ili projekta iz trenutnog galerijsko-muzejskog programa.
- Osmisliti 3 umjetnička istraživanja i koncepta s temom iz društvenog konteksta, i 3 s temom is osobnog životnog prostora i iskustva.
- Analiza, grupna diskusija.

4. UMJETNIČKI RAD – INDIVIDUALNI ČIN

Premda je potpuno razumljivo da svakoj realizaciji umjetničkog projekta prethodi koncipiranje i planiranje, na nastavi predmeta Grafika_D naglasak je na osviještenom i pomno vođenom procesu od prvog začetka ideje do krajnje točke realizacije projekta. Za visoku razinu kvalitete tijekom tog procesa nastanka umjetničkog djela odgovorni su, odnosno zaduženi i studenti/ce i mentori/ce budući da se radi o najvišoj razini partnerstva u radu.

Umjetnički rad po svojoj prirodi nije kolektivni ili skupni čin, naprotiv, to je individualni čin koji je ponajprije refleksija osobnih i intimnih umjetnikovih razmišljanja, stavova, ideja, osjećaja, iskustava, interesa, afiniteta i načina izražavanja.

Utoliko, razumljive su dvojbe studenta/ice i mentora/ice – kako nekoga naučiti umjetnosti? Je li to partnerstvo moguće?

I gdje je granica, gdje studentov/studentičin rad prestaje biti, zbog upliva mentora/ice, isključivo njegov/njen rad? I postaje li time – zajednički rad?

Kako sagledati autorstvo umjetničkog djela u kontekstu obrazovnog procesa?

Odgovori na ova pitanja zasigurno se nalaze mentoričinoj/ovoj sposobnosti da studente u što manjoj mjeri vodi, odnosno da bira puteve i načine umjesto studenata, a da ih u što većoj mjeri usmjerava, odnosno da su studenti ti čija je inicijativa, a mentor/ica ta koja ukazuje na moguće putove i načine. Usmjeravanje, umjesto nametanja.

Umjetnički rad istovremeno je vrlo egzaktni rad, umjetnost je mijenjala i još uvijek mijenja svijet i našu percepciju svijeta, ali je i neegzaktna, nemjerljiva, nesagledljiva u punoj mjeri u komparaciji s drugim. Vrijednost umjetnosti ne može se postaviti metrički, niti se može izraziti kvantitativno. Možemo reći da nam je neko djelo bliskije, draže, pa čak i ljepše, ali procijeniti ga možemo samo prema osobnim kriterijima. Isto tako umjetnost stvaramo prema osobnim kriterijima, prema našim individualnim zamislima, do kojih dolazimo našim individualnim iskustvom. Nitko nas, stoga, ne može naučiti raditi „dobru“ umjetnost, ali možemo naučiti promišljati o svijetu, pa i umjetnosti, koja nas okružuje. Možemo naučiti da, kao što je i svaka naša misao jedinstvena, tako je i svaka umjetnička zamisao jedinstvena, makar se kao tema u umjetnosti pojavila već desecima ili stotinama puta.

Naša je zamisao rezultat nekog drugog iskustva, nekog drugog procesa, i jednako je opravdana i nužna za nas i za umjetnost kao bilo koja druga izvedba iste teme. Naša je umjetnost individualan čin i individualna kreacija, koja nastaje kroz spoznavanje o izvanjskom, i interakciju s izvanjskim.

Zadaci za studente/ice:

- Sve dosad osmišljene koncepte snažnije povezati s osobnim iskustvom, sagledati ih i ponovno koncipirati kroz osobnu prizmu.
- Analiza, grupna diskusija.

5. DUALIZAM: IDEJA I (MATERIJALNA) IZVEDBA DJELA

Da bi se uopće moglo pristupiti koncipiranju i realizaciji umjetničkog projekta treba pokušati sagledati i raščlaniti umjetničko djelo iz aspekta ideje i aspekta materijalne izvedbe rada.

Naočigled smislen dualizam karaktera umjetničkog djela ne podrazumijeva se uvijek u praksi, niti je općeprihvaćen kao standard umjetničke produkcije u suvremenom društvu, kako kod samih umjetnika, tako i kod konzumenata umjetnosti. Naprotiv, česta je praksa da se umjetničko djelo stvara i percipira samo kroz izvedbeni, materijalni aspekt.

No, koja je važnost ideje, a koja materijalne izvedbe rada i je li nužno da umjetničko djelo ima oboje, a da bi bilo – umjetničko djelo?

Postojanje ideje, odnosno koncepta, za neko umjetničko djelo, ne znači da je to samo po sebi – umjetničko djelo, ukoliko nije izvedeno. To ne znači da umjetničko djelo ne može biti ideja, već da ideja koja u sebi podrazumijeva određenu materijalnu izvedbu, niz procesa i materijala, određen postav itd., nije umjetničko djelo sve dok se ne realizira na taj zamišljeni način. (Izuzetak od ovoga je „ideja kao umjetničko djelo“, koja u sebi ne podrazumijeva realizaciju.)

Nasuprot tome, materijalna izvedba djela za koju nije prethodio pomno smišljen ili uopće mišljen koncept, u odsutnosti kritičkog promatranja može se po inerciji prozvati umjetničkim djelom, samo zato jer ima svoj materijalni oblik. Pojednostavljeno rečeno, sjajna umjetnička ideja bez realizacije ne smatra se umjetničkim djelom, a sjajno ili pak osrednje ili loše, ali izvedeno djelo bez podloge ideje, smatra se umjetničkim djelom. U ovom je drugom slučaju najčešće presudna intencija autora/ice: ukoliko neku svoju izvedbu proglasi umjetničkim djelom, postavi ju još k tome u izložbeni prostor, organizira otvorenje i sve to zaokruži publikacijom i javnom promocijom, malo tko će osporiti da se tu zapravo uopće ne radi o umjetničkom djelu. Atribucija je gotovo nedvojbeno.

Dakako, može se reći da je i odsutnost ideje i koncepta – ideja. Pritom se naglašava da je izvedba djela ta koja „govori sama za sebe“, a ideja je ta koja je imanentna autorovoj umjetničkoj imaginaciji, stoga posebno koncipiranje i nije potrebno.

No, koncipiranje ne znači da svaki suvremeni umjetnički rad treba imati suvremeni koncept, da u ideji treba korelirati sa suvremenim temama na općoj razini, te da pod svaku cijenu treba biti politički subverzivan ili ideološki reaktivan u odnosu na trenutak u kojem nastaje.

Koncept može biti i minimalno angažiran, može biti vrlo osoban, pa i hermetičan, a uostalom u današnjem vremenu kada politički centri moći teže tzv. globalizaciji i jačanju svojih pozicija, normiranju, kontroliranju i upravljanju društvom, svaki individualni pristup, svaka individualna ideja predstavlja otpor, predstavlja subverziju. *Stoga nema opravdanja da se umjetnost, koja je eminentan prostor umjetnikove slobode, ne koristi kao prostor ideje.*

Shvaćanje umjetnosti kao puke mehaničke radnje, kao nanošenje boje, klesanje kamena, grebanje podloge, pa i okidanje fotoaparatom ili snimanje kamerom, lišavanje je umjetnosti onog osnovnog – sadržaja. Utoliko, postavlja se pitanje je li umjetnost bez sadržaja – i dalje umjetnost. Odnosno, može li djelo, koje je samo oblik, biti i umjetničko djelo?

Uz ovu temu nameće se još jedno pitanje: Što je u umjetničkom djelu važnije, ideja ili izvedba?

Važnost je podjednaka, i ne samo važnost već međusobna uvjetovanost i međuovisnost. Ukoliko je ideja slaba, površna i jednoznačna, ali je izvedena kao impozantan rad, perfektno izrađen, možda velikih dimenzija, multimedijalnog karaktera, s mnogim efektima koji nas vizualno privlače – plitkost te ideje i dalje ostaje, dapače nekad je i još vidljivija zbog velikih proporcija rada. Također, ukoliko je ideja izvanredna, razrađena, višeslojna, dobro odmjerena i bez viškova (ili manjkova), sadrži dobru metaforu ili dobro punktira neku temu, ali je izvedena traljavo, u neadekvatnom materijalu ili mediju, s puno nedorađenih i nepromišljenih detalja – od sve te šume pogrešaka i loših odabira i nemara u izvedbi ideja će se putem pogubiti, i svi ti loši detalji našoj će percepciji omesti sagledavanje ideje.

Zadaci za studente/ice:

- Osmisliti 2 koncepta u kojima je ideja dobro osmišljena – npr. ideja je važna za trenutak i društvo u kojem nastaje, kompleksna je, a u višeslojnosti odražava i poveznicu sa samim autorom/icom, a realizacija loše osmišljena – npr. odabran je krivi medij, djelo bi bilo premalih/prevelikih dimenzija, korišteni materijal ima jako simboličko značenje upravo suprotno od onoga što rad govori itd.; potom osmisliti i 2 obrnuta koncepta.

- Analiza, grupna diskusija.

6. PROCES NASTANKA DJELA: TEMA, KONCEPT (IDEJA), PLANIRANJE, IZVEDBA

TEMA

Kao što je već navedeno, i koncept (ideja) i izvedba važne su za nastanak djela. Planiranje izvedbe djela je poveznica koja će djelo učiniti izvedivim, a ideju vidljivom.

Na početku, važno je razlučiti temu od koncepta (ideje) djela.

Tema obuhvaća najšire tumačenje onoga što smo djelom željeli ostvariti i poručiti. Ona o djelu govori kroz prepoznatljive odnose, bilo da se radi, kao kod naizgled jednostavnijih djela, o formalnim likovnim odnosima (odnos svijetlog i tamnog, odnos oblika u kompoziciji, izazivanje jednog perceptivnog podražaja, npr vidnog, određenim vizualnim senzacijama, itd.), ili se radi o društvenim odnosima (odnos prema određenim društvenim pojavama, ulozi pojedinca u različitom društvenom kontekstu, itd.), ili o našim osobnim, intimnim odnosima (s osobama i pojavama iz spektra naših najosobnijih doživljaja) itd.

Tema je ono što nas intrigira, ono što smo zamijetili i što kroz svoje djelo želimo iznijeti, bilo poput postavljenog pitanja, bilo poput danog odgovora, odnosno izjave.

Tema još ne treba imati jasnu predodžbu kako će djelo, u konačnici, izgledati. Time će se baviti koncept, odnosno ideja.

KONCEPT (IDEJA)

Koncept je skup ili sklop zamisli koje temu raščlanjuju, i istovremeno i sintetiziraju. Dok tema zahvaća široko i može se izraziti općenitim ili manje općenitim pojmovima (poput „straha“, „društvene neprilagođenosti“, „sreće“ itd.), koncept partikularno iz teme izdvaja određene manje elemente i aspekte, te od njih konstruira djelo tako da njihova sinteza čini sklop u kojemu je tema i dalje prisutna i vidljiva. Konstrukt kroz koji se tema očituje ne treba nužno biti istinit i činjenično točan, ne treba biti postavljen faktografski ili dokumentaristički u odnosu na temu, on je slobodna kreacija koja derivira iz našeg osobnog iskustva poimanja teme kojom se bavimo.

Osim tematskog okvira, koncept treba donijeti i predodžbu postupaka i sredstava kroz koja će se tema materijalizirati. Koncept je taj koji određuje hoće li rad biti više ili manje komunikativan s gledateljima, želimo li da bude interaktivan, kompleksan, da ga izvodimo pred publikom, ili ideju želimo sažeti u jedan intimistički i minimalistički čin i kao takvog ga

potiho prezentirati publici. Svaka se tema može koncipirati na sve ove, i još mnogo drugih načina. „Sreća“ može biti jednostavan crtež, ali i performans uz simfonijski orkestar na najvišem vrhu Velebita. Također, ako mislimo da naša tema treba biti realizirana kao performans, dakako Velebit nije jedina mogućnost, već se samo jedan izmišljeni primjer.

Nakon odabira u kojem će se obliku i mediju djelo realizirati, potrebno je zasebno promisliti svaki aspekt: od odabira tehnike i tehnologije, dimenzija, materijala itd., o čemu će kasnije zasebno biti riječi.

Ono što je važno kod koncipiranja djela je naša potpuna uvjerenost u važnost svakog segmenta koncepta. U konceptu niti jedan segment ne smije biti viška (utoliko ga onda treba izbaciti), a svaki treba biti nužan dio, bez kojeg se tema ne može jasno i dosljedno osjetiti i iščitati.

U trenutku dovršetka koncepta važno je da u svoju temu i svoj koncept vjerujemo, te da je za nas to smisleno, i vrijedno realizacije. Tako koncipirana tema dat će nam samosvijest i sigurnost u daljnjem radu, a tome će doprinijeti i ranije navedene generičke kompetencije koje ćemo kroz ovaj proces steći.

PLANIRANJE

Već od postavljanja teme, pa koncipiranja, a potom i planiranja, izvodi se i umjetničko istraživanje o kojemu će kasnije također biti riječi.

Planiranje izvedbe djela obuhvaća raščlanjivanje koncepta na postupke potrebne da bi se djelo izvelo. Planiranje je usko vezano uz karakter djela i svako djelo zahtijevat će drugačije planiranje: odabir suradnika, upoznavanje s novim materijalima, određene predradnje potrebne za početak izvedbe djela, produkcijske poslove, planiranje financijskih sredstava za izvedbu djela i odlučivanje o mogućim okvirima izvedbe, planiranje vremenskog okvira izvedbe. Bez obzira na kompleksnost djela, dobro je planirati redoslijed faza izvedbe, jer se ne mogu sve stvari istovremeno raditi, a neke faze trebaju doći ranije, odnosno kasnije, od drugih, stoga je bitno imati jasan plan rada.

Tako, primjerice, za realizaciju grafičke instalacije „Sreća“, nakon odluke da će ista biti realizirana na polutransparentnom japanskom papiru, poželjno je isprobati više vrsta takvog papira, planirati nabavku odabranog papira iz neke druge europske zemlje ili iz Japana, potom je potrebno napraviti niz probnih otisaka različitim bojama i procijeniti kvalitetu otisaka, isplanirati potrebno vrijeme za otiskivanje, procijeniti je li nam potreban suradnik/ica za otiskivanje, te prirediti grafičku radionicu za tiskanje. Potrebno je isplanirati i izlaganje, od oblika, do vremena i alata potrebnih za postav rada, budući da umjetnik/ica sudjeluje u svim tim poslovima. Dobro planiranje smanjit će stres neposredno pred otvorenje izložbe ili neke

druge javne prezentacije, za koju djelo treba biti u svim svojim elementima potpuno dovršeno i samostalno, odvojeno od nas.

IZVEDBA

Izvedba djela koja slijedi nakon planiranja trebala bi u najvećoj mjeri koristiti definirani koncept djela, kao i spoznaje nastale tijekom planiranja izvedbe. Tijekom izvedbe moguća su i manja odstupanja u određenim formalnim karakteristikama djela ili postupcima izvedbe (izmjena manjeg dijela predviđenog materijala, korekcija dimenzija djela itd.) za koja se u postupku izvedbe ispostavi da su neadekvatna, ili ne daju dobre rezultate, ili su kompleksnija od očekivanog. No, te izmjene ne smiju bitno utjecati na definirani koncept. Ukoliko bi bile potrebne veće izmjene u izvedbi, potrebno je ponovno promisliti koncept rada, budući da takve izmjene mogu znatno utjecati na ključ čitanja ideje i koncepta djela, pa time i tumačenja djela.

U planiranju izvedbe i izvedbi djela vrlo je važan aspekt i razina kvalitete izvedbe. Materijal od kojeg je djelo izvedeno, profesionalni načini izvedbe, pomno osmišljen način prezentacije djela, sve to treba biti u skladu s najvišim standardima struke koje su studentu/ici dostupni, i to ne samo iz estetskih razloga (svakako, ljepše izgleda uredan ravan grafički papir, nego onaj okrhnutih vrhova, prljavih margina) ili sigurnosnih (velika grafička instalacija koja visi na dva tanka konca opasna je za druge, ali i za svoje samouništenje), već i stoga što se tema i koncept rada najbolje mogu iščitati ako su svi „šumovi u komunikacijskom kanalu“, a komunikacijski kanal je u ovom slučaju gledateljeva percepcija, otklonjeni.

Kao što je već ranije navedeno, i nematerijalni segment rada (ideja, koncept) i materijalni (izvedba) trebaju biti jednako dobro osmišljeni i izvedeni jer podjednako utječu na kvalitetu djela.

Naposljetku, svaku etapu idejnog osmišljavanja, koncipiranja, planiranja i izvedbe djela potrebno je dokumentirati kroz tekstualne zapise, fotografije, videouradak, iz čega će biti razvidan postupak nastanka djela.

Zadaci za studente/ice:

- Osmisliti koncept (ideju) za glavno umjetničko istraživanje, odnosno diplomski rad.
- Detaljno razraditi koncept, predviđeno umjetničko istraživanje, te rezultat rada – umjetničko djelo.
- Analiza, grupna diskusija, individualne konzultacije.
- Dodatno produblavanje koncepta istraživanjem iz različitih rakursa promatranja problema postavljenih u konceptu.
- Analiza, grupna diskusija, individualne konzultacije.

7. ODABIR MEDIJA, TEHNIKE I TEHNOLOGIJE ZA IZVEDBU DJELA

Svaka se tema može pretočiti u mnoge medije i izvedbe, no pri tom na prvom mjestu treba sagledati koje su osnovne karakteristike teme, a potom i koncepta, te na taj način pristupiti odabiru medija.

Neka od pitanja koja si trebamo postaviti prilikom odabira medija su:

- kakvom smo likovnom izrazu skloni; dolaze li nam u obzir svi mediji, ili primjerice nismo (još uvijek, ili nikad) spremni izvoditi performance ili urbanu intervenciju i sl.?

- u kakvom obliku želimo da naše djelo postoji nakon prve prezentacije/izvedbe; je li nam važno da ga u istom obliku možemo prezentirati više puta; ili svaku izvedbu smatramo jedinstvenom a potom ćemo prezentirati dokumentaciju izvedbe?

- kada govorimo o grafici, trebamo razmisliti do koje mjere ćemo koristiti mogućnost njezine multiplikativnosti, i je li nam ona potrebna (a ako nije, zašto ne radimo crtež ili sliku)?

- nakon svega toga, koji medij iz našeg najužeg izbora najjasnije može iskazati ono što želimo reći?

Za imaginarnu ideju „Sreća“, ako smo toliko sretni da želimo vikati nasred ulice, ali ne želimo to učiniti jednokratno već želimo da to vidi jako puno ljudi kroz dulje vremensko razdoblje, i usto želimo reagirati neposredno, osmislit ćemo koncept urbane intervencije na gradskom billboardu kojega ćemo oblijepiti bijelim papirom i na njemu napisati „SREĆA“ (uz, naravno, traženje dopuštenja vlasnika billboarda). Ako ćemo, pak htjeti to napraviti na više billboarda, otisnut ćemo tekst u sitotisku. No, ako nismo skloni oglašavanju svoje ideje, i ako je ta sreća jako intimnog karaktera, odlučit ćemo se za koncept grafičke umjetničke knjige, intimističkog oblika koji ćemo sami oblikovati, otisnuti, uvezati.

Odabir tehnike treba biti u skladu s konceptom, odnosno treba biti definiran konceptom. Nadovezujući se na prethodni primjer, odabrat ćemo lokaciju billboarda za intervenciju, tehniku (crtež ili otisak), vijek trajanja intervencije (broj dana koji će billboard biti izložen); ili ćemo odabrati oblik umjetničke knjige (s obzirom na način čitanja), uvez, grafičku tehniku, materijal i izgled korica, dimenzije, nakladu, način izlaganja i eventualne distribucije.

Još uže određivanje predstoji nam nakon odabira tehnike. Za billboard ćemo odabrati ireverzibilnu akrilnu boju ako želimo da tekst bude postojan, ili akvarel, ako nam je koncept da prva kiša izbriše sreću (ali u tom slučaju moramo tražiti dopuštenje da billboard stoji dovoljno dugo, do prve kiše). Za grafičku knjigu ćemo odabrati izrazito neposrednu suhu iglu (ali s malim brojem otisaka, znači i nižom nakladom) ili rezervaš i akvatintu (nešto grubljeg, ali zanimljivog likovnog karaktera, uz dodatnu taktilnu vrijednost kao i kod suhe igle) ili sitotisak (hladan, plošan i precizan); odabrat ćemo i papir koji je pogodan za uvez koji želimo.

Dok će dobro odabran medij, i usklađena tehnika i tehnologija pridonijeti djelu, pogrešan odabir navest će gledatelje na drugačije čitanje djela. To ne znači da rad neće biti uspješan i da određena poruka neće stići do gledatelja, već znači da će između naših želja, koje smo oblikovali kroz koncept u kojem svaki element ima svoju ulogu i značaj, i percepcije gledatelja nastati nesporazum. Gledatelj/ica će iz rada iščitati neke druge poruke, koje nama možda nisu bile primarne, ili ih uopće nismo bili svjesni, ali su zbog izvedbe rada postali dominantni i uočljivi.

Upravo stoga važno je svoj rad pokušati sagledati iz pozicije gledatelja/ice.

Zadaci za studente/ice:

- Odabrati primjereni medij, tehniku i tehnologiju za izvedbu djela.
- Detaljno opisati razlog odabira medija i likovnih postupaka, te prijedloga izvedbe i javnog prikazivanja djela.
- Analiza, grupna diskusija, individualne konzultacije.

8. VERBALNA PREZENTACIJA KONCEPTA (IDEJE) DJELA

Verbalna prezentacija koncepta (ideje) djela pomoći će nam da, na prvom mjestu, sebi prezentiramo svoje djelo prije same realizacije. Verbalna prezentacija pred publikom (mentorom/icom, kolegama/icama) stavlja nas u stvarne okolnosti koje nas čekaju nakon realizacije djela; naše djelo postaje javna činjenica.

Također, kroz verbalnu prezentaciju i sami sebe možemo staviti u poziciju gledatelja i djelo sagledati iz ponešto odmaknutog položaja, što nam daje drugačiji uvid u to je li koncept jasan, je li zamisao doprla do gledatelja, čitaju li svi djelo onako kako smo mislili da će se moći pročitati, ili baš svima osim nama taj koncept govori o sasvim nečemu drugom.

Verbalna prezentacija je prvi eksperiment provjere teza koje smo postavili u našem umjetničkom istraživanju.

Ukoliko eksperiment ne daje očekivane rezultate, treba u nekom dijelu ili u potpunosti promijeniti koncept i započeti novo umjetničko istraživanje, uz primjenu znanja i iskustva koje smo u prethodnoj prigodi stekli.

Zadaci za studente/ice:

- Verbalna prezentacija ideje i koncepta, s opisom odabranog medija, tehnike i tehnologije.
- Analiza, grupna diskusija, individualne konzultacije.

9. IZVEDBA DIPLOMSKOG RADA

Već i u prethodnim fazama, a posebno prije izvedbe nužno je skiciranje završnog izgleda djela odnosno diplomskog rada, kako bi studentu/ici i mentoru/ici unaprijed bilo poznato kako će djelo izgledati.

Izvedba djela slijedi nakon što su svi elementi u potpunosti definirani. Prema prethodno napravljenom planu rada nabavlja se materijal i djelo se izvodi u etapama.

Izvedba je najzahtjevniji dio procesa nastanka rada i za njega treba izdvojiti najviše vremena, a često će se prigodom izvedbe pojaviti i nepredviđeni problemi. Zbog toga će i tijekom izvedbe ponekad biti potrebno napraviti dodatna istraživanja kako bismo kvalitetno mogli nastaviti s izvedbom.

Zadaci za studente/ice:

- Izvedba djela.
- Analiza, grupna diskusija, individualne konzultacije.

10. ZAVRŠNA ANALIZA CJELOKUPNOG PROCESA REALIZACIJE DJELA

U trenutku kada je djelo dovršeno potrebno je analizirati ga iz više aspekata:

- iskazuje li djelo ideju / temu koju smo namjeravali iskazati?
- je li djelo nastalo prema zadanom konceptu?
- je li se koncept mijenjao u nekom trenutku (nakon verbalne prezentacije)?
- je li plan rada bio dobro sačinjen i je li bilo većih odstupanja?
- jesu li postojale poteškoće kod realizacije?
- jesmo li u potpunosti zadovoljni izvedbom djela, i ako nismo – koji su faktori utjecali na slabiju i neadekvatniju izvedbu?
- čini li se da se na djelu može još nešto učiniti da bi bilo malo ili znatno bolje od postojeće realizacije?

Analizu treba napraviti u pisanom obliku, nastojeći odgovoriti na postavljena pitanja.

Ovakva analiza pomoći će nam da sagledamo u kojoj smo mjeri ispunili vlastita očekivanja u ovom umjetničkom istraživanju i koji segment bismo mogli bolje izvesti idući put.

Također, analiza će nam pomoći i oko pisanja tekstualnog dijela diplomskog rada, u kojem možemo navesti i postupak koje smo koristili, poteškoće na koje smo naišli, i izbore koje smo morali učiniti.

Zadaci za studente/ice:

- Pisana analiza cjelokupnog procesa izvedbe djela: komparacija unaprijed planirane izvedbe i završnog rezultata, prema pitanjima postavljenima u tekstu.
- Verbalna prezentacija, grupna diskusija.

11. PISANJE TEKSTUALNOG DIJELA DIPLOMSKOG RADA

Tekstualni dio diplomskog rada može se početi koncipirati na početku izvedbe djela kada su svi elementi djela definirani. Na početku potrebno je napraviti strukturu teksta, a potom ispisivati poglavlja.

Tekst treba najvećim dijelom sadržavati prikaz djela koje je diplomski rad, a uz to se može navesti motivacija koja je dovela do izbora teme, te teme i djela koja su prethodila diplomskom radu, umjetnički i teorijski uzori iz umjetnosti i drugih područja, slikovni prilozi itd. Tekstualni dio diplomskog rada cjeloviti je prikaz provedenog umjetničkog istraživanja.

Tekstualni dio diplomskog rada trebao bi sadržavati sljedeće teme:

1. Uvod – u kojem će se ukratko navesti značajke svih poglavlja, povezane u tekstualnu cjelinu.
2. O ishodištu diplomskog rada – kratak prikaz geneze ideje i djela
3. O osobnoj motivaciji – što nas je motiviralo za odabir te teme, zbog čega nam je intrigantna
4. O samom djelu – ideja, koncept, proces nastanka, završni izgled djela, analiza postignutog
5. O uzorima
6. Zaključak
7. Popis korištene literature
8. Slikovne priloge – vlastite, ali i ilustracije za temu pod red. br. 5.

Formalne odredbe vezane uz obujam i rokove za predaju pisanog diplomskog rada navedene su u Pravilniku o diplomskom radu i diplomskom ispitu Akademije likovnih umjetnosti. Teme navedene od 1. do 8. samo su informativnog karaktera i preporučenog redoslijeda, a student/ica i mentor/ica mogu dogovoriti i drugi način, opseg i redoslijed tema u tekstu. Tekstualni dio diplomskog rada treba oblikovati tako da bude dobro prelomljen, čitak i pregledan, i svakako ga obavezno treba lektorirati prije uvezivanja.

Važna napomena: Kada se u svom djelu koristimo drugim izvorima informacija, te izvore trebamo obavezno navesti. Tuđi tekstovi (pa i s interneta) i knjige, kao i fotografije, zaštićene su autorskim pravima. Autore i izvore iz kojih smo uzeli citate ili se na njih samo referirali ili ih parafrazirali (prepričali vlastitim riječima) trebamo navesti prema nekom od zadanih i propisanih pravila od kojih je najučestaliji Harvardski bibliografski stil (uz Čikaški bibliografski stil). Stil koji odaberemo trebamo dosljedno koristiti do kraja teksta.

Neoznačavanje citata ili referenci u tekstu znači plagiranje, što je ozbiljna povreda zakona i pravnih akata Sveučilišta i Akademije.

Zadaci za studente/ice:

- Sastavljanje strukture pisanog dijela diplomskog rada, uzimajući u obzir i prethodne zapise vezane uz koncipiranje, planiranje i izvedbu dela.
- Pisanje cjelokupnog teksta diplomskog rada, prema Pravilniku o diplomskom radu i diplomskom ispitu.
- Individualne konzultacije.

12. IZRADA GODIŠNJEG PORTFOLIJA (dokumentacija o radu)

Godišnji portfolio je dokument koji će obuhvatiti sve realizirane i nerealizirane ideje i koncepte, dokumentaciju o njima te informacije o drugim aktivnostima koje je student/ica provodio/la tijekom godine, a izrađuje se prije diplomskog ispita.

Portfolio se sastoji od:

1. Naslovnice s osnovnim podacima o studentu/ici
2. Kazala s popisom djela, aktivnosti i sl.
3. Životopisa
4. Sinopsisa, skica, dokumentacije i fotografija izvedenih djela
5. Sinopsisa i skica nerealiziranih djela
6. Ostalih aktivnosti koje je student/ica izvodio/la tijekom godine, s opisom: prijave na radionice, prijave na natječajne izložbe, sudjelovanje u projektima itd.

Izrada godišnjeg portfolija nužna je za stjecanje ocjene i ECTS bodova iz predmeta Grafika_D (dok se za diplomski rad dobiva ocjena na diplomskom ispitu).

Portfolio treba biti oblikovan i izrađen u reprezentativnom obliku, kako bi zainteresiranom promatraču pružio uvid u interese i stečene sposobnosti, vještine i znanja studenta/ice.

Iskustvo izrade ovakvog portfolija uvelike pomaže u kasnijem samostalnom umjetničkom radu. Portfolio je osnovni dokument putem kojega umjetnici predstavljaju cjelokupni svoj opus prigodom prijave na razne izložbene natječaje, rezidencijalne natječaje, na radionicama, prilikom kustoskog odabira umjetnika za koncepcijsku izložbu itd.

Zadaci za studente/ice:

- Sustavno dokumentiranje vlastitog rada kako je navedeno u tekstu.
- Sastavljanje strukture godišnjeg portfolija.
- Izrada godišnjeg portfolija.
- Analiza, grupna diskusija, individualne konzultacije.

13. POJMOVNIK - OBLICI PISANE PREZENTACIJE UMJETNIČKOG RADA (Sinopsis, Izjava umjetnika, Tehnički opis rada, Idejni opis rada itd.)

U svojem dosadašnjem a i budućem radu studenti će se susretati s potrebom pisanog obrazlaganja svog rada. Za različite potrebe traže se različiti oblici pisane prezentacije vlastitog rada. Ponekad se u jednoj prilici traže i svi ovi oblici, što zna biti zbunjujuće, ne samo za mlade umjetnike/ice, jer se neki oblici i preklapaju.

Primjeri traženih oblika, s kratkim opisom (koji može varirati od izložbe do izložbe, od natječajja do natječajja, stoga ovo treba uzeti samo kao okvir za razumijevanje):

SINOPSIS – uobičajeno se koristi u području filmske umjetnosti, a tek ponekad u drugim vizualnim umjetnostima, i predstavlja ukratko prepričanu ideju i realizaciju jednog djela.

IZJAVA UMJETNIKA/ICE (ARTIST STATEMENT) – često korišten oblik u kojemu umjetnik/ica ukratko iznosi osnovne stavove, i motivaciju iz kojih su oni proizašli, o svom umjetničkom radu u cjelini.

OPIS RADA – umjetnik/ica treba opisati jedno svoje određeno djelo, bez elaboriranja idejne podloge (osim, možda, u jednoj rečenici; ovisi o uputama i traženoj duljini teksta), ali s opisom svih elemenata djela, onako kako bi ga opisao netko drugi tko nije autor tog djela; svojevrsna formalna analiza djela.

TEHNIČKI OPIS RADA – navodi se tehnika, broj elemenata od kojih je djelo sastavljeno, ukupne dimenzije postava (a ako je potrebno i dimenzije svakog pojedinog elementa), posebne zahtjeve za izlaganje (izlaganje rada zahtijeva potpunu tišinu/potpuni mrak; rad ima/nema auditivni segment; rad treba biti izložen u zasebnoj prostoriji; rad se izvodi na otvorenju/zatvaranju; itd).

MATERIJAL – za svaki segment rada zasebno se navodi materijal od kojeg je izveden; primjerice: Korice: ljepenka 2 mm, stranice knjige: Hahnemühle papir, 300 g/m², uvez: knjigoveški konac, vosak, PVA ljepilo itd.

Traženi podaci o umjetničkom djelu mogu biti ograničeni brojem znakova ili riječi, čega se svakako treba pridržavati.

Zadaci za studente/ice:

- Za svoj diplomski rad napisati sinopsis, izjavu umjetnika/ice, opis rada, tehnički opis rada, materijal.
- Analiza, grupna diskusija.

14. U FORMALNOM SVIJETU – KAKO POSTATI UMJETNIK/ICA?

Po završetku studija za sobom zatvaramo formalni obrazovni proces i jedan formalni sustav i ulazimo u drugi formalni sustav, svijet umjetnosti, izložbi, natječaja, reguliranja svog statusa, produciranja radova, itd., a u tom se sustavu ponekad nije lako snaći niti postići dovoljnu vidljivost koja bi mladim umjetnicima omogućila daljnje stvaranje i egzistenciju.

Studiranjem umjetničkog studija stječemo mnoge kompetencije već navedene u uvodnom dijelu, kao i specifična znanja, te po završetku studija možemo raditi u raznim srodnim područjima kulture. No, kao umjetnici obrazovani smo za samozapošljavanje, budući da ne postoji radno mjesto „umjetnik“, niti se negdje možemo zaposliti sa svrhom proizvodnje umjetničkih djela.

Kako, stoga, i formalno postati umjetnik/ica?

Neke organizacije kroz čije članstvo možemo ostvariti svoj status:

1. HZSU – Hrvatska zajednica samostalnih umjetnika je udruga samostalnih umjetnika koji profesionalno obavljaju samostalnu umjetničku djelatnost, i kroz čije članstvo ostvarujemo pravo na mirovinsko i zdravstveno osiguranje, te porezne beneficije.
2. HDLU – Hrvatsko društvo likovnih umjetnika strukovno je udruženje koje članovima pruža mnoge mogućnosti, od statusnih do izlagačkih.
3. ULUPUH – Udruženje likovnih umjetnika primijenjene umjetnosti Hrvatske strukovna je udruga za umjetnike koji djeluju u svim područjima primijenjenih vizualnih umjetnosti.

itd.

Članstvo u navedenih i sličnim organizacijama prvi je korak u reguliranju formalnog umjetničkog statusa.

Jedan od najboljih puteva za afirmaciju na umjetničkoj sceni je proaktivniji stav i angažman vezan uz izlaganje vlastitog rada, ali i drugih oblika prezentiranja rada i umrežavanja.

Neke od mogućnosti su:

- Prijave na natječaje za izlaganje na samostalnim izložbama
- Prijave na natječaje za skupne izložbe (tematski kustoski koncepti)
- Sudjelovanje u svim dostupnim radionicama, masterclassima, umjetničkim/filmskim ljetnim kampovima i školama i dr.

- Samoinicirani i samoorganizirani projekti u zajednici (pokretanje samostalnog projekta, umjetničke inicijative, udruživanje s drugim umjetnicima, organiziranje vlastite ljetne radionice za druge sudionike itd.)

- Volontiranje na projektima, u muzejima i galerijama (Zagrebdox, Animafest, MSU, HDLU, Institut za suvremenu umjetnost, alumni projekti Akademije)

itd.

Mogućnosti financiranja umjetničkih projekata i izložbi nisu velike, no svakako vrijedi probati aplicirati na sve natječaje koji nude sufinanciranje potreba u kulturi.

Takve natječaje raspisuje Ministarstvo kulture, županije, gradovi i općine, Zaklada Kultura Nova, Zaklada HAZU-a, te privatne zaklade i organizacije u Hrvatskoj i inozemstvu.

Prigodom prijavljivanja potrebna je preciznost i dosljednost u ispunjavanju formalnih uvjeta natječaja.

Zadaci za studente/ice:

- Tijekom 1. g. diplomskog studija pripremiti prijavu na natječaj s pripadajućom dokumentacijom za bilo koju vrstu umjetničkog programa u Hrvatskoj i inozemstvu (na hrvatskom i engleskom).

- Individualne konzultacije.

15. ZAVRŠNA/DIPLOMSKA IZLOŽBA I DIPLOMSKI ISPIT

Po završetku diplomskog rada, i praktičnog i tekstualnog dijela, student/ica može pristupiti diplomskom ispitu. Praktični rad, umjetničko djelo, brani se pred povjerenstvom koje je unaprijed dobilo tekstualni rad na čitanje, te kroz postavljena pitanja procjenjuje koliko su tekstualni i praktični rad usklađeni, koja je kvaliteta oba segmenta, je li djelo dobro prezentirano na izložbi i obrazloženo u tekstu.

Mentor/ica je prisutna na diplomskom ispitu, ali ne sudjeluje u radu povjerenstva.

Obrana diplomskog rada započinje uvodnom prezentacijom kroz koju student/ica kratko iznosi sadržaj pisanog dijela diplomskog rada. Dobro postavljena struktura koja čitatelja teksta logički vodi kroz proces nastanka djela pomoći će da i ovo izlaganje ima jasnu strukturu i da se diplomski rad dobro prezentira.

Dobro elaborirano djelo ukazuje na to da je student/ica znao/la što radi, zbog čega to radi, kako to radi i da je dobio/la rezultat kakav želi. Točnije, da je eksperiment zvan umjetničko istraživanje uspješno proveden, i da je rezultirao novim znanjima, spoznajama i iskustvima.

Zadaci za studente/ice:

- Postavljanje diplomskog rada na završnu ili diplomsku izložbu.
- Priprema za obranu diplomskog rada.
- Individualne konzultacije.